

litteras, quas vidimus, nuncupabant, mandarent, & concederent, ut iudices in ipsis litteris Apostolicis deputati, & sine licentia vel consensu quorumcunque Prælatorum, vel superiorum, aut Officialium eorumdem, litteras Apostolicas exequi possent, & deberent. Tamen nuper in publica signatura coram nobis nonnullæ supplicationes propositæ fuerunt, continentibus, quod in Toletan. & Carthaginen. Ecclesiis, sub colore falsitatis obviandi, editæ fuerant constitutiones synodales, quibus caveri dicebatur, ut Tabelliones & Notarii, etiam a partibus requisiti, litteras Apostolicas nullatenus recipere possent, nisi illæ prius per Archiepiscopum Toletanum, & Episcopum Carthagin. pro tempore existentes, aut eorum Officialia examinatæ forent, a nobisque earundem Constitutionum confirmatio peteretur.

Nos petitionem hujusmodi uti ratione carentem, cum Romani Pontificis gesta, per inferiores sibi, & subditos, sine ejus speciali licentia examinari non debeant: indecens, & absurdum, quinimo temerarium esse censentes, quod aliquis quavis occasione litteras Apostolicas, sine Romani Pontificis speciali commissione examinare velle præsumat: propterea supplicationes ipsas prout merito rejiciendæ erant, rejicimus, & coram nobis lacerari fecimus. Ac constitutiones eorumdem temeritatem tali castigatione reprimere, ac super his tale remedium adhibere volentes, ut aliis in posterum committendi similia aditus præcluderetur, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, litteras Bonifacii prædecessoris hujusmodi tenore præsentium approbamus, & innovamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, illasque inviolabiliter observari debere decernimus.

Nec non quasque constitutiones synodales, tam in dictis Toletan. & Carthaginen. quam quibusvis aliis Ecclesiis per universum orbem constitutis super his factas, motu, scientia, auctoritate & potestate prædictis cassamus, & annullamus, ac statuimus, & ordinamus, quod iudices & executores in litteris Apostolicis pro tempore deputati, ac Notarii, ac Tabelliones super his requisiti, litteras ipsas Apostolicas, sine alicujus personæ cujuscunque Ecclesiasticæ vel mundanæ dignitatis fuerit, licentia vel consensu exequi possint & debeant. Et insuper universis Patriarchis, Archiepiscopis, Primatibus, Episcopis, & aliis Prælatibus, & personis Ecclesiasticis, nec non dilectis filiis, Communitatibus civitatum, & universitatibus castrorum, oppidorum, terrarum, & locorum, sub interditi, singularibus vero personis eorum, etiam secularibus, sub excommunicationis, & anathematis pœnis, quas eo ipso, si contra fecerint, absque alia declaratione incurrant, & a quibus non nisi a nobis vel successoribus nostris Romanis Pontific. canonice intransitibus, præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione præmissa, absolvi, & interdicti hujusmodi relaxationem obtinere possint, in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, ne iudices & executores litterarum Apostolicarum, ac Notarios & Tabelliones super his requisitos, quo minus litteras Apostolicas hujusmodi exequi possint, quoquo modo impedire præsumant, ac eos, qui executionem litterarum hujusmodi impediuntibus auxilium, consilium vel favorem quovis modo, directe vel indirecte, publice vel occulte præstare præsumperint, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, Primatiali, Episcopali, & quavis alia Ecclesiastica, vel Mundana, etiam Imperiali, Regali, Reginali, aut Ducali, vel alia profulgeant dignitate, eidem excommunicationis, & anathematis sententiæ, a quo non nisi ut præfertur absolvi possint, subjacere: ac civitates, castra, oppida, & loca prædicta, & ad quæ inobedientes, & contra facientes declinare, & in quibus moram trahere contigerit, Ecclesiastico supposita interditi, tam diu firmiter observando, donec cumpuncti corde hujusmodi inter-

dicti relaxationem, debita satisfactione præmissa, meruerint obtinere, ac ibidem permanserint, & per triduum post eorum inde discessum, motu, scientia, auctoritate, & potestatis plenitudine similibus decernimus: ac sub dictis pœnis etiam mandamus illis, in quorum libris constitutiones synodales, & provinciales hujusmodi descriptæ reperiuntur, ita deleri & cassari faciant, ut amplius legi non possint. Dat. Romæ Calend. Mart. 1518. Concordat c. tibi qui. 12. in 6. h. t.

C A P. III.

Personæ excommunicantur, loca interditi supponuntur, quorum consensu favore & conatu litteræ, & rescripta Apostolica sine executione remanent.

Clemens VII.

Rescriptorum & litterarum Apostolicarum executionem impediunt, & illos, qui impediuntibus auxilium, consilium, vel favorem directe vel indirecte, publice vel occulte, aut quovis quæsito colore præstare præsumperint, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, Primatiali, Episcopali, & quavis alia Ecclesiastica, vel mundana, etiam Imperiali, Regali, Reginali, Ducali, vel alia dignitate præfulgeant, per alias nostras litteras in die cœnæ Domini publice lectas & excommunicavimus, & anathematizavimus, prout etiam tenore præsentium eos, eidem excommunicationis & anathematis sententiæ, a qua non nisi ut præfertur absolvi possint, subjacere, ac civitates, terras, castra, oppida, & loca, in quibus dicti inobedientes & contra facientes manserint, & ad quæ eos declinare contigerit, Ecclesiastico supposita esse interditi, tam diu firmiter observando, donec ad cor reversi, interditi hujusmodi relaxationem, debita satisfactione præmissa, meruerint a nobis, aut dictis successoribus nostris obtinere. Necnon omnes & singulas sententias, censuras & pœnas, quas dicti ordinarii, aut eorum officiales, contra hujusmodi iudices, & executores litterarum Apostolicarum, aut illa impetrant, seu notarios, & tabelliones, propter executiones per eos factas, vel faciendas, infixerunt & promulgarunt, aut in futurum quomodolibet infingerent, aut promulgarunt; irritas & inanes, ac nullius roboris, vel momenti existere, eidem motu, scientia, auctoritate, & potestatis plenitudine decernimus, & declaramus. Dat. Rom. 4. Cal. Jan. 1533.

C A P. IV.

Concilii Tridentini decretum de cognoscendis causis coram ordinariis locorum, Apostolicis rescriptis non obest.

Gregorius XIII.

Ad Romani Pontificis providentiam circumspectam pertinere dignoscitur, dubia super sacrorum Conciliorum decretis pro tempore insurgentia, sic suæ declarationis oraculo dilucidare, & interpretari, ut exinde litium dispendia inter fideles quoslibet valeant submoveri. Accepimus sane nuper quodlibet multoties Romanus Pontifex, ut provisiones, & gratiæ per eum de beneficiis pro tempore vacantibus, ac suæ & sedis Apostolicæ dispositioni & ordinationi reservatis, in favorem diversarum personarum sibi gratularum & acceptarum factæ, executioni debitæ demandentur, & ne (dum litteræ Apostolicæ sub plumbo desuper expediuntur) beneficia ipsa ab aliquibus indebite occupentur, aut aliqua in spiritualibus, & temporalibus detrimenta sustineant, nonnunquam corporalem possessionem ipsorum beneficiorum, & illis annexorum, juriumque & pertinentiarum, quomodocunque sedis & cameræ Apostolicarum nominibus apprehendi, ac omnes, & quoscunque fructus, redditus, & proventus beneficiorum, & annexorum eorum-

a Solenni illo diplomate, quod legitur Romæ die cœnæ Domini, singulis annis excommunicantur, qui executionem litterarum Apostolicarum, aut aliarum expeditionem impediunt.

eorundem percipi, exigi, eosque integros personis prædictis, postquam ipsas litteras sub plumbo expeditas habent, una cum dicta possessione consignari, quandoque vero, dum litteræ sub plumbo hujusmodi expeditæ existunt, ut jus suum unicuique illorum conservetur, & temerarium audacia debita castigatione compescatur, ac ipsæ litteræ Apostolicæ facilius debitæ executioni, ut par est, demandentur, proviso, de beneficiis in corporalem, realem, & actualem possessionem beneficiorum, & annexorum, juriumque, & pertinentiarum prædictorum induci, & indutos in ea manentem, amotis quibuslibet intrusis detentoribus ab eisdem, aliisque fieri, & exequi per diversas suas in forma brevis, & sub annulo piscatoris confectas litteras mandet, & percipiat certis inibi modo, & forma tunc præscriptis, dilecto filio causarum Curie Cameræ Apostolicæ generali Auditori, seu aliis executoribus desuper deputatis, quibus omnino parendum esse. Nihilominus nonnulli beneficiis prædictis inhiantes, ac gratias prædictas illudere, earumque intrusiones, & detentiones improbe tueri satagentes executionem litterarum in forma brevis hujusmodi, & facultatem per eas ipsis executoribus attributam, diversis dubiis, & cavillationibus remorantur, & processus per eosdem executores desuper habitos, & formatos, ac inde secuta quæcunque nulla, & invalida, nulliusque roboris, vel momenti esse, neque attendi debere contendunt sub pretextu, quod in decreto sacri Concilii Tridentini, sessione vigesima quarta, capitulo vigesimo, dispositum fuerit, quod causæ omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram ordinariis locorum duntaxat cognoscantur, exceptis a his, quæ juxta canonicas sanctiones apud sedem prædictam sunt tractandæ, vel quas ex urgenti, rationabili causa judicaverit summus Pontifex Romanus per speciale rescriptum signaturæ suæ ejus manu propria subscribendum committere, aut avocare. Verum cum decretum hujusmodi Concilii concessione prædictarum litterarum in forma brevis, & illarum executionem nihil efficiat, neque per illos causa, seu instantia introducatur, sed mere executive procedi mandetur, litteræ quoque in forma brevis, annulo Piscatoris munitæ, non minoris sint efficacitæ, & auctoritatis, quam rescripta signaturæ Rom. Pont. ejus propria manu subscripta: Nos in his nostræ debitæ declarationis cautelam adhibentes, ac provisorum prædictorum jus adversus dubia, & cavillationes hujusmodi, æquitate, & justitia suadentibus perseverare volentes, necnon prædictarum, & quarumcunque litterarum in forma brevis, super capienda possessione nomine Cameræ hujusmodi, aut in favorem litterarum sub plumbo expeditarum, tam a prædecessoribus nostris, quam nobis, & dicta Sede hætenus concessarum, tenoris, ac litris, & causæ, si quæ desuper executæ sint, statum, & merita, nominaque, & cognomina judicum, executorum, & colligantium, præsentibus pro sufficienter expressis habentes: motu proprio, non ad ipsorum provisorum, aut aliorum nobis pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac de mera nostra deliberatione decernimus, & declaramus per concessionem litterarum in forma brevis, sub annulo Piscatoris super capiendam possessionem quorumcunque beneficiorum dispositioni Apostolicæ reservatorum, seu affectorum, Sedis, & Cameræ Apostolicarum nominibus apprehendenda, & ejusdem possessionis in favorem provisorum ab ipsa sede de eisdem beneficiis, postquam litteras sub plumbo super provisioni-

bus hujusmodi habuerunt expeditas relaxatione, necnon assistentia ipsis provisus litteras desuper sub plumbo expeditas habentibus præstanda, & aliorum inibi expressorum executionem faciendâ, quæ mandata executiva sunt, & summariam duntaxat causarum, propter quas illæ emanant, cognitionem requirunt, decretis Concilii hujusmodi non contraveniri, nihilque præjudicii illis inferri, vel eorum formam in aliquo violari, neque indici, aut censeferi, vel executionem litterarum earundem propterea in aliquo suspendi, sive remorari, aut facultatem litterarum executoris facultate sibi per easdem litteras, ut præfertur, concessas uti, frui, gaudere, & contra illis non parentes ad declarationem incursum poenarum, & censurarum in eisdem litteris in forma brevis contentarum, ac invocatione brachii secularis procedere, alia omnia, & singula in eisdem litteris contenta (illarum tamen forma servata) facere, & exequi libere, & licite potuisse, & posse, necnon processus desuper habitos, & formatos, habendosque, & formandos, ac inde secuta, & sequenda quæcunque firma, valida, & efficacitæ fuisse, & esse, & fore, suosque integros, & plenarios effectus sortiri debere in omnibus, & per omnia: præsentibus quoque litteras de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel quoquam alio defectu notari, impugnari, vel invalidari nullatenus posse.

TITULUS III.
DE ELECTIONE, ET ELECTI

POTESTATE.

C A P. I.

Electio Pontificis Maximi Simoniacâ nundinatione inducitur nulla est, nulliusque potestatis, adeo ut sic electus exaureatur ab omnibus dignitatibus, & officiis cum suis sequacibus, & complicibus Cardinalibus.

Julius II. in Concilio Lateranensi.

Cum tam divino, quam humano jure, in spiritualibus præcipue, detestabiliter sit Simoniacæ labes prohibita, & longe magis in electione Rom. Pont. Vicarii Jesu Christi Domini nostri, abominabilis sit, & universalis Ecclesiæ perniciofa: Nos, qui regimini ejusdem universali Ecclesiæ (meritis licet imparibus) annuente Domino præsidemus, cupientes, quantum cum Deo possumus, in præmissis pro tantæ rei necessitate, ac periculi magnitudine, ut tenemur, in posterum salubriter providere, de fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & unanimi consensu, hac nostra perpetuo valitura constitutione, Apostolica auctoritate, & de potestatis nostræ plenitudine statuimus, ordinamus, decernimus, & diffinimus, quod si (quod Deus pro sua clementia, & ineffabili bonitate avertat) contigerit, postquam nos, vel successores nostros successive ipse Deus ab hujusmodi universalis Ecclesiæ regimine absolverit, humani generis inimico procurante, & ambitione, vel cupiditate ad hoc inclinate, seu impellente, electionem Romani Pontificis ab eo, quem eligi contigerit, vel ab aliquo, seu aliquibus de cœtu Cardinalium quomodolibet votum dantibus, per simoniacam hæresim (in dando, promittendo, vel recipiendo pecunias, bona cujuscunque generis, castra, officia, vel beneficia, seu promissiones, & obligationes) commissam, per se, vel alium, seu alios, quomodocunque, & qualitercunque (etiam in duarum partium, vel omnium Cardinalium unanimi concordia, quomodolibet, etiam per viam assumptionis unanimiter, nemine discrepante, etiam sine scrutinio factæ) celebrari, vel fieri: non solum hujus-

a C. nec licuit. 17. dist. c. majores de bapt. Vigilius Papa in epist. ad Eutherum in fin. & Pelagius 2. in 1. epist. circa fin. cum similib. b Notemur differentiæ litterarum Apostolicarum, de quibus P. Greg. in Synag. l. 17. c. 15. num. 10. & seq.

a Conc. Basl. sess. 23. modum præscribit. Vide Redoss. de sim. 2. c. 33. num. 21. & seq.

hujusmodi electio, vel assumptio, eo ipso nulla existat, & nullam eidem sic electo, vel assumpto, administrandi, in spiritualibus & temporalibus facultatem tribuat, sed etiam contra dictum sic electum, vel assumptum, de simoniaca labe, a quocunque Cardinali, qui eidem electioni interferat, opponi, & excipi possit, sicut de vera & indubitata hæresi: ita quod a nullo pro Romano Pontifice habeatur, quinimo ipse sit a priori suo Cardinalatu, & alio quoque honore, Ecclesiis Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus Monasteriis, & dignitatibus, & aliis quibuscunque beneficiis, & pensionibus, quæ tunc obtinebat in titulum vel in commendam, aut alias quomodocunque, absque alia declaratione privatus existat, & idem electus non Apostolicus, sed Apostolicus, tanquam simoniacus, & hæresiarca, & ad prædicta omnia & singula perpetuo inhabilis habeatur, sit. Nec ejusmodi simoniaca electio per subsequentem ipsius intronizationem, seu temporis cursum, aut omnium Cardinalium præstitam obedientiam, ullo unquam tempore convalescat.

CAP. II.

Pontifici simoniace electo nemo obedire tenetur, illisque auctoritati detrudere omnibus licet, & nova electione is e Pontificio solio deturbandus est.

Idem in eodem.

Liceat omnibus, & singulis Cardinalibus, (etiam illis, qui huic simoniacæ electioni, seu assumptioni, consenserint, etiam post intronizationem, & adjurationem, seu obedientiam) ac etiam universo Clero, populo Romano, necnon subditis, & sancti Angeli de Urbe, ac quarumvis aliarum Romanæ Ecclesiæ arcium præfectis, Castellanis, Capitaneis & aliis officialibus (quocunque homagio, seu juramento, vel cautione præstitis, non obstantibus) a talis electi, etiam intronizati, obedientia, & devotione, impune & quomodocunque discedere, (ipsis, fidei Rom. Ecclesiæ, & obedientiæ futuri Rom. Pontificis canonice intrantis nihilominus astrictis permanentibus) & eum, ut Magum, Ethnicum, publicanum, & hæresiarcam evitare. Ad cuius quoque confusionem possint Cardinales, qui præfata electioni se opponere voluerint, si præsumperit se regimini universalis Ecclesiæ, prætextu talis electionis ingerere, auxilium brachii secularis contra eum implorare. Nec tales ab ejus obedientia discedentes, tanquam tunicæ Domini scissores, aliquarum propter dictum discessum poenarum, seu censurarum ultionum subjaceant. Cardinales vero, qui eum simoniace elegerunt, a suis ordinibus, etiam Cardinalatu, titulis & honore, ac quibuscunque Patriarchalibus, Archiepiscopalibus, Episcopalibus, & aliis prælaturis, ac dignitatibus, & beneficiis, quæ in titulum, vel commendam tunc obtinebant, vel in quibus, seu ad quæ jus tunc habebant, absque alia declaratione privati existant, nisi ab illo penitus, & cum effectu discesserint, & reliquis Cardinalibus, qui hujusmodi simoniacæ non consenserint, infra terminum octo dierum, postquam fuerint ab eis requisiti, personaliter, si fieri poterit, alias per edictum publicum, se absque fictione, vel fraude univerint, & conjunxerint. Et tunc, si præfatis aliis Cardinalibus se univerint, & conjunxerint, in pristinum statum, & ad pristinos honores, & dignitates, etiam Cardinalatus, ac Ecclesias, & beneficia, quibus præerant, & quæ obtinebant, reintegrati, rehabilitati, ac restituti & repositi, ab hujusmodi simoniacæ labe, & censuris ac poenis Ecclesiasticis quibuscunque absoluti eo ipso existant.

CAP. III.

Simoniacæ electionis conscii, proxenetæ & mediatores ad instar reorum Majestatis poenis subiciuntur, a suis & passivis Cardinalibus vero novum Pontificem eligendi equiore tramite conceditur potestas.

Item.

Mediatores vero & proxenetæ, trapezitæ tam Clerici, quam Laici, cujuscunque dignitatis, & qualitatis, & ordinis fuerint, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, vel alia seculari, mundana, sive Ecclesiastica dignitate præditi, etiam quorumcunque Regum, & Principum Oratores, vel nuncii, hujus simoniacæ electionis participes, sint omnibus suis Ecclesiis, beneficiis, prælaturis & feudis, ac aliis quibuscunque honoribus, & bonis eo ipso privati, & ad similia inhabiles, ac etiam active & passive intestabiles, & eorum bona ipso facto, ad instar reorum criminum læsæ majestatis, sicut Apostolicæ sedis applicentur, & devolvantur, si prædicti delinquentes Ecclesiastici fuerint, vel alias Romanæ Ecclesiæ subditi. Bona vero & feuda taliter delinquentium, non subditorum secularium, in partibus, sicut secularis Principis, in cuius territorio bona sita fuerint, ipso facto similiter applicentur. Ita tamen, quod si infra tres menses a die, quo notum fuerit, illos simoniam commisisse, vel participasse, Principes dicta bona sicut eo actualiter non applicaverint, ex tunc illa sicut Ecclesiæ Romanæ applicata censeantur, & sint eo ipso, absque aliqua simul declaratione. Promissiones quoque, & obligationes, sive sponsones propterea quomodocunque factæ, etiam ante tempus dictæ electionis, etiam extra personas Cardinalium, per quoscunque alios, quomodocunque factæ, cum quavis inexcogitabili solemnitate & forma, etiam juratæ, conditionales, sive eventuales, & in forma excommiffarum, ex quacunque causa, etiam depositi, mutui, cambii, confessionis de recepto, donationis, arrendamenti, vel venditionis, permutationis, vel alterius cujuscunque contractus, etiam in ampliori forma Cameræ Apostolicæ factæ, sint nullæ & invalidæ, & ad agendum inefficaces, nullisque illarum vigore cogi vel constringi possint, in iudicio vel extra. Liceatque omnibus ab illis impune, absque aliquo metu, sive perjurii nota recedere. Et insuper liceat Cardinalibus, qui electioni prædictæ simoniacæ interfuerint, & a præfata electione discesserint, adhibitis secum aliis Cardinalibus, etiam illis, qui hujusmodi simoniacæ electioni consenserunt, & postea eisdem Cardinalibus in dicta simonia non complicibus se univerint, si se cum eisdem unire voluerint, alioquin sine eis, ad alterius nihilominus Pontificis electionem, non expectata alia sententia declaratoria simoniacæ electionis hujusmodi (eadem tamen præfata nostra constitutione, semper in suo robore permanente) libere, alias tamen canonice devenire, & Concilium etiam generale indicere & consecrare in loco idoneo, prout eis videbitur expedire. Non obstantibus quibuscunque contrariis constitutionibus, etiam generalibus Conciliis editis. Datum in Concil. Later. apud S. Petrum 19. Cal. Februar. An. 1505.

CAP. IV.

Electio & postulationum quanto animi moderamine curare gerit debeat, ut publicis Ecclesiæ officiis digni ministri instituantur & promoveantur, ætatis, morum, doctrinæ & vitæ candoris prævio examine.

Leo X. in Concilio Lateranensi.

Cum piæ memoriæ Alexander Papa III. prædecessor noster, etiam in Lateranensi Concilio decreverit, ut ætas, morum gravitas, ac literarum scientia, in personis promovendis in Episcopos & Abbates, diligenter inquiretur, nihilone magis Dei Ecclesiæ officiat, quam cum immeriti assumuntur Prælati ad regimen Ecclesiarum, propterea in promotionibus Prælatorum, quarum a Romano Pontifice magna ratio haberi debet, eo præsertim, quod de promotis per eos ad Ecclesias, seu Monasteria in extremo iudicio rationem Deo reddituri sunt: Statuimus & ordinamus, ut deinceps perpetuis futuris temporibus

ribus, Patriarchalibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesiis, & Monasteriis pro tempore vacantibus, de personis, juxta præfati Alexandri constitutionem, ætate matura, gravitate morum, literarumque scientia præditi, non ad alicujus instantiam, per commendam & administrationem, seu conservationem, aut alio quovis modo provideatur, nisi ratione utilitatis Ecclesiarum, prudentiæ, nobilitatis, probitatis, experientiæ, atque curialitatis antiquæ, cum competenti literatura, & in sede Apostolica meritum, aliter visum fuerit faciendum. Idemque in electis & postulatis, quorum electiones & postulationes per sedem Apostolicam admitti consueverunt, volumus observari. Et si de minoribus ætate 30. annorum Ecclesiis, aut monasteriis hujusmodi contigerit provideri, non dispensetur cum eisdem, ut Ecclesiis citra vigesimum septimum ætatis annum, Monasteriis vero citra vigesimum secundum præesse valeant. Quinimo ut accuratius, diligentiusque idoneæ personæ promoveantur, statuimus, ut Cardinalis, cui electionis, postulationis, aut provisionis Ecclesiæ, seu Monasterii relatio committetur, antequam in sacro consistorio (ut moris est) referat commissionem examinis ac electionis hujusmodi sibi datam, uni cujuslibet ordinis antiquiori Cardinali in ipso consistorio, per se ipsum, vel si ea die, qua sibi commissionis onus injunctum fuerit, consistorium non fuerit, per Secretarium suum, aut alium quemlibet ex suis domesticis familiaribus, notam illam facere debeat, qui tres priores alios, quamprimum sui ordinis Cardinalibus, eam significare teneantur, negotiumque electionis, administrationis, postulationis, aut promotionis, summarie & de plano per scriptum dictus relator examinet, & si qui contra dixerint, his vocatis, idoneos, graves & fide dignos testes, & si expediens opusve fuerit, alios ex officio assumere, processusque & juramentum relationis, una cum dictis testimoniis, die faciendæ relationis secum ad consistorium deferre debeat, neque ullo modo referat, si præfatus in Curia promovendus majorem Cardinalium partem antea non adiverit, ut quæ a referente collega sint Cardinales audituri, occulta fide, quantum ad personam promovendi attinet, cognoscere possint. Promotus vero eisdem Cardinales, qui præfatos in curia fuerint, ex antiquo more, consuetudineque laudabili, quamprimum visitare teneantur. Quem quidem morem, laudabilemque consuetudinem innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus.

CAP. V.

Electus ad regularium dignitates, electionis auctoritate non gaudet, nisi per Pontificum confirmationem.

Pius IV.

Pius Quartus tantis, qui paulatim in religiosos irreperunt, abusus & ausibus nimis licentiosis aliquando, sicut par est, cupiens occurrere, suamque sedi præfata prerogativam afferre, omnes & singulas electiones quarumvis personarum ad regimina monasteriorum, prioratum, & aliarum dignitatum conventualium, ipsarumque electionum confirmationes, per quoscunque, cujusvis status, gradus, ordinis, & conditionis existant, & quavis etiam Archiepiscopali, Patriarchali, aut majori præfate dignitate, hætenus sic præsumptas, nullas, invalidas, ac pro nullis, invalidis & prorsus infectis habendas

a Annum 355. dierum intelligimus. l. cum heres. §. Stychus. ff. de statu liber. gloss. in cap. si propter. de rescript. in 6. & diem ultimam captam, pro completa. l. quia ætate. & ibi gloss. & d. ff. de testam. Etas ad canonicatum in Ecclesia 23. annorum sufficit. Beneficium curatum non obtinetur ante 25. an. sine dispensatione. Episcopatus annorum 30. est. cap. cum cunctis. de præbend. cap. si eo temp. de rescript. in 6. concord. Concil. Trident. sess. 23.

Tom. II.

esse, personæque sic, ut præfertur, electas & confirmatas, monasteria, aliasque dignitates hujusmodi, sine legitimo titulo possedisse & possidere, necnon illorum fructus, redditus & proventus indebite percepisse & percipere. Ac personas ipsas ad absolutionem, & habilitationem super his, necnon confirmationem electionum de se factarum, a Sanctitate sua, seu Romano Pontifice pro tempore existente, aut sede prædicta, infra sex menses a data præsentium computandos impetrandum, ac literas Apostolicas super hujusmodi confirmatione in totum expedendas omnino teneri, declaravit. Et nihilominus hac sua perpetuo valitura constitutione statuit & ordinavit, quod nullus de cætero, seu in regimine & administratione monasterii, vel alterius dignitatis conventualis, ad quod, seu quam, illum eligi contigerit, in spiritualibus, vel temporalibus, antequam rite celebrata electio a sanctitate sua aut Romano Pontifice pro tempore existente, & sede prædicta confirmata, & literæ Apostolicæ desuper expeditæ fuerint, per se vel alium, in toto vel in parte, quovis quæsito colore immiscere, aut ad illud vel se recipere, vel alias pro ejus prælato gerere præsumat. Decernens omnes & singulos, qui secus fecerint, jure, si quod illis ad monasteria vel eorum regimina & administrationes, ac alias conventuales dignitates, per electionem hujusmodi fuerit quæsitus, eo ipso privatos, & deinceps ibi ineligibiles esse, ipsaque monasteria & alias dignitates ab eadem sede impetrari posse, qui vero similes electiones confirmare præsumperit, eo ipso superiores ordinum videlicet suis dignitatibus privatos, ordinarius autem locorum, etiam si Archiepiscopali & majori præcellant dignitate, ingressum Ecclesiæ interdictum, eosque ab Ecclesiarum suarum regimine, & administratione suspensos existere.

TITULUS IV.
DE CARDINALIBUS.

CAP. I.

Cardinalis creatio non prius rata & valida habetur, donec Cardinalatus insignia acceperint.

Eugenius IV. ex Concilio Constant.

Quamquam ex libris Romani ordinis, alias ceremoniarum nuncupatis, & aliis Ecclesiæ Romanæ libris, seu antiquis Codicibus comprehendendi possit, & ex illis resultet, quid nominis, tituli vel honoris per secretam pronunciationem, de alicujus persona in eisdem Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, per Romanum Pontificem pro tempore in secreto consistorio factam, eidem personæ in Cardinalem sic pronunciatæ per promotionem hujusmodi acquiratur. Quia tamen temporibus modernis, quibus aliquotiens nonnulli in secreto consistorio in Cardinales assumpti fuerunt secreta, & eis ex bonis respectibus insignia Cardinalatus saltem omnia, minime assignata fuerunt, nonnullorum aliter sapere, quam oportet sapere, satagentium astutas considerationes & inductiones subtiles, juxta præmissa & eorum effectum nonnulla dubia prodierunt. Nos ad submovendum causam & occasionem quorumcunque dubiorum, quæ quomodolibet super iis infurrexere hætenus, & postulat infurgere, præfati irrefragabili constitutione decernimus, hujusmodi pronunciationem sic in secreto consistorio de quibusvis per nos hætenus factam, seu in posterum

P p p p

a Jus non acquiritur electo ante confirmationem. ff. in cap. nostri. & in c. qualiter. & cap. transmissam. de elect. & ibi Innoc. Jac. And. in c. si electo, de in integr. restit. lib. 6. Et qui exercet munus in electione collatum ante confirmationem, jure suo privatur. DD. in c. avaritia. de electione. in 6. Felinus in cap. ne Dei timorem, de simonia.

sterum faciendam, alicui sic in Cardinalem in præteritum pronuntiato, seu in posterum pronuntiando, licet per eum ad Cardinalatus initium dispositus videatur, nullum jus seu titulum re aut nomine acquisitum fuisse, aut acquiri potuisse hæcenus seu posse, neque aliquem, per quempiam, per scripturam, vel nominationem pro Cardinali reputari vel haberi debuisse seu potuisse hæcenus, vel debere seu posse quomodolibet in futurum, donec & quousque de similibus consilio, & consensu sic pronuntiato, in Romana curia præsentis Cardinalatus insignia, videlicet per capelli rubei traditionem, ac tituli assignationem, annullique, juxta morem consuetum, in digito immisionem, absentem vero ab eadem Curia, per hujusmodi capelli missionem, realiter sint impena, aut saltem in generali consistorio. Quodque in Cardinalem sic pronuntiatum, etiam postquam insignia hujusmodi omnia receperit, & etiam admittus fuerit, & receptus, ut præfertur, in electione Romani Pontificis pro tempore vocem activam, aut aliquo alio actu, habuisse, vel habere debuisse, sive posse vel debere, minime censetur, donec, & quousque per Romanum Pontificem pro tempore existentem, similibus consilio & consensu sibi in practicandis, consulendis & deliberandis negotiis consistorii antedicti, postquam in consistoriis aliquibus mores in salubri observari consuetos expertus, interrogatus consiliative aut consultive, responsum dandi expressa licentia tribuatur, seu ad hunc effectum (ut verbis utamur communibus) ei fuerit os apertum. Dat. Romæ Calend. Novembr. 1431.

C A P. II.

In domos Cardinalium vi & impetu irrumperentes, & in eis aliquid suscipientes, poenis a Pontifice jure decretis pleuntur.

Leo Decimus.

Temerariorum quorundam, qui S. Rom. Ecc. Cardin. percipuas Catholicæ Ecclesiæ columnas, ea qua convenit reverentia, observare contemnunt, & in eorum res & bona, manus violentas a ausu sacrilego injicere non verentur, effrenata libido nos admonet, & inducit, ut ad eorum audaciam, antequam longius prorepat, comprimendam, ea, quæ a prædecessoribus nostris in dictorum Cardinalium dignitatis conservationem, provida suat consideratione statuta, pro illorum observantia firmiori nostræ innovationis munimine roboramus, extendamus, & ampliemus, prout temporum qualitas exigit, & tam eminenti in Ecclesia Dei dignitati conspicimus in Domino salubriter expedire. Sane ab aliquibus citra temporibus damnabilis quidam in urbe inolevit abusus, & licentia delinquendi, quo dum Apostolica sede vacante, per Cardinales in conclavi existentes, de futuri Romani Pontificis electione tradatur, si qua de uno ex eisdem Cardinalibus, quod in Pontificem sit electus, vox prodeat etiam non vera, illius domum vulgus armis aggreditur, & super ea diripienda, cum ipsius Cardinalis, conclave nondum egressi, familiaribus eam custodientibus, vi contendit, & sic etiam effractis foribus, aut pariete effosso, aditus pateat in prædam omnium bonorum, quæ ibi extant, hostiliter corrumpit, nisi armatorum præsidio defendatur. Nonnulli quandoque reperiuntur ita temerarii, & audaces, ut aliis etiam temporibus, prætextu rixarum, domos Cardinalium hostiliter cum armis aggredi non vereantur, in eaque morantes, offendere & vulnerare, ex quibus Cardinalatus honori, quibus sacrosancta militans Ecclesia, tanquam purpureo tota decoratur amictu, non parum detrahitur, & eorum generatur contemptus, & homicidiorum, & aliorum scandalorum occasio exhibetur.

Nos igitur hujusmodi temerarios conatus debita volen-

Clement. si quis suadente. de poenis. 17. q. 4. Navarus c. 27. num. 10. sum. lat.

tes animadversione reprimere, sacro approbante Concilio, fel. record. Honorii III. & Bonifacii VIII. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, contra aliquem dictæ Ecclesiæ Card. hostiliter insequentes, & illis præsentia, consilio, aut favore assistentes, eosve scienter receptantes, aut defendentes, & eorum domos & ædes ut supra invadentes, & eorum posteros, bonas editas constitutiones auctoritate Apostolica, tenore præsentium innovamus: decernentes eas ubique debere perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari. Et nihilominus constitutiones easdem cum omnibus & singulis in eis contentis censuris & poenis, ad omnes & singulas personas, cujuscunque status, conditionis & excellentiæ existentes, qui alicujus dictorum Card. domum, cum tempore dicti conclavis, etiam si in Romanum tunc Pontificem sit electus, quam alias quacunque, & ex quacunque causa, armata manu invadentes, & in ea violenter, hostiliter aliquid diripientes, aut quenquam ex inibi existentibus vulnerantes, & eorum socios, & eos, qui id fieri mandaverint, vel factum ejus nomine ratum habuerint, ac ipsi in favoribus consilium in præmissis, vel favorem præstiterint, & defenderint, extendimus & ampliamus. Romæ in publica sess. Lateran. Syn. 1516. 17. Cal. Aprilis.

C A P. III.

Hostiliter offendens Cardinalem per se, vel alium sit reus læsæ majestatis & puniatur.

Pius V. Ex Bonifacii noni decreto.

In felicitis seculi pericula miserati dolorem comprimere non valemus, quod nefarii homines, justorum sanguinem sitientes, ad illorum quoque perniciosam infestiore animo incumbant, quos Spiritus sanctus membra constituit præcipua Ecclesiæ Dei, quam suo sibi sanguine acquisivit. Magna igitur ratione, post alios felicitis recordationis Bonifacius Papa VIII. de fratrum suorum consilio, perpetua constitutione sancivit, ut si quis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem fuerit hostiliter insecutus, aut percussit, aut ceperit, aut mandaverit id fieri, sociisque fuerit facientis, factumve ratum habuerit, seu dederit consilium, vel favorem, aut receptaverit, aut defenderit scienter eundem tanquam læsæ majestatis reus, perpetuo sit infamis; & præterea diffidatus, bannitus, & intestabilis. Omnia ejus ædificia ruinæ perpetuæ subjaceant; nullus ei debita reddere, nullus ei in judicio respondere teneatur, bonis omnibus fisco, vel reipublicæ applicatis. Idem etiam feudis, beneficiis, & officiis spiritualibus, & temporalibus sit ipso jure privatus, sed & ipse infestans excommunicationis sententiam incurrat, quam solus Roman. Pontif. excepto mortis articulo, valeat relaxare. Sed ne hæc quidem constitutio, propter abditâ consceleratum consilia, omnino satis esse noscitur ad hujusmodi sacrilegia amplius prohibenda. Qui enim alicui vim inferre sibi proponunt, id secreto in occulto ut maxime machinantur, veluti impium illud facinus indicat, in personam dilecti filii nostri Caroli, tituli sanctæ Præxedis Presbyteri Cardinalis b. Borromæi, Ecclesiam Mediolanensem sanctissimis institutis studiose informantis, proxime attemptatum. Quæ res nos gravius commovet, vehementiusque excitat, omnia exquirere, ut nobilissimæ corporis nostri partes undique protegantur. Quibus enim præsidio erimus, quibus suppetias afferemus, quos denique

a Joan. Andr. in c. ad Apostolica. §. perpetravit. de sent. & ve jud. in 6. in vers. Cardinales. Præpositus in c. in primis. §. de persona, numer. 20. 2. qu. 1. Ancor. in c. felicitis. d. poenis And. de Afflic. in c. 11. colum. 8 in titul. que sint. b. in hunc Anno 1569. a Monachis quibusdam conjuratio: illa quidem sine effectu suis facta: illi v. comprehensi, degradati, capite pleuntur.

nique tutabimur, si templi Dei bases, si clarissima Ecclesiæ lumina, si speciales filios, qui pro animabus populorum, pro fide, pro justitia, pro unitate pervigilant, inultos deseramus? Itaque sanctioni prædictæ de simili fratrum nostrorum consilio adjicientes, statuimus, ut quisquis, etiam a nudo consilio, aut simplici favore, aut omnino a cæteris prædictis alienus, quempiam auctorum, administratorum, vel consociorum conjugationis, sive conspirationis, aut commissi, committendive criminis in personam Cardinalis, illorumve fautorum, receptorum, vel occultatorum, sive ex reavincione sibi protinus, vel per interpositam personam, aut literas facta, cognoverit, sive ex scripturis, coetu, conatu, concursu, insidiis, aliisque signis & indiciis qualemcunque scientiam habuerit, vel etiam conjecerit, quive horum quicquam intellexerit, quantumcunque res alias occulta sit, quamprimum id Rom. Pont. si in Curia fuerit, sin autem, ordinario loci, vel si Cardinalis ipse ordinarius extiterit, propinquiori Episcopo, & si crimen nondum commissum fuerit, etiam ipsi Cardinali properet revelare. Quicumque vero etiam non subditus, & omnino extraneus defecerit, cujuscunque dignitatis fuerit, prædicto sit excommunicationis laqueo innodatus, pariterque majestatis reus, infamiam, & omnes poenas prædictas eo ipso incurrat. Eadem nihilominus constitutione, quoad reliquas ejus partes, ac cæteris omnibus sanctionibus canonicis, & civilibus ad talium coercionem editis, in suo robore duraturis. Porro si quis ad sanitatem revertens, rem adhuc incognitam retexerit, omni nota penitus liberetur. Cæterum loci ordinarii secreto casum ad se delatum prædicto Pontifici primo quoque tempore nuntiare, & interim rem omnem ab istis perquirere, & si necessitas tunc postulet, seculare quoque brachium adhibere debent. Dat. Rom. 14. Calend. Jan. 1569.

C A P. IV.

Cardinales, qui sedi Apostolicæ, & communi omnium Christi fidelium Patri assident, præclaris virtutibus, & integris moribus illustres esse debent.

Leo Decimus in Concilio Lateranensi.

Cum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales cæteros omnes in ipsa Ecclesia, post Summum Pontificem, honore, ac dignitate præcedant, conveniens ac debitum est, ut vitæ munditia, ac virtutum splendore cunctis præfulgeant. Quapropter non modo hortamur eos ac monemus, verum etiam statuimus, & ordinamus, ut de cætero quilibet Cardinalium pro tempore existens, juxta doctrinam Apostoli, ita sobrie, caste, ac pie vivat, ut non solum a malo, sed ab omni etiam specie mali abstinens, coram hominibus luceat, Deumque in primis operibus honorificet. Siat omnes vigiles, ac divinis officiis, missarumque celebrationibus intenti, habeantque capellas suas in loco honesto, prout facere consueverunt. Sitque eorum domus, familia, mensa, suppellexque non fastu, aut pompa, neque superfluis rebus, neque aliquo modo reprehensibilis, ne peccandi, excedendique modum licentia inde nascatur, sed ut æquum est, modestiæ & frugalitatis speculum dici mereantur. Illis itaque sint contenti, quæ sacerdotalem præ se ferant modestiam, ac Prælatos & quoscunque alios insignes viros ad Romanam Curiam venientes, benigne, honorificeque, tam publice quam privatim tractent, & apud nos & successores nostros gratiose, liberaliterque eorum negotia commendata suscipiant. Præterea ministerium indecorum Episcoporum, Prælatorumque in domibus non habeant, ne cæteris præesse instituti, & sacro charactere insigniti, in villa descendant ministeria, passimque pastoralis officii contemptum inducant. Eos itaque, quos vel nun e habent, vel in posterum sunt habituri, honorifice, ut sacres, ac juxta eorum status, condecantiam, tractent.

Cumque Rom. Pontifici, communi omnium Christi fidelium patri assistant, personarum acceptatores, vel advocatos eos fieri, valde inconveniens est.

Propterea statuimus, ne partialitatem suscipiant aliquam, neque Principum, aut communitatum, vel quorumcunque aliorum, contra quempiam, nisi quantum justitia & æquitas postulat, eorumque dignitas, & conditio requirit, promotores aut defensores fiant, sed a privata omni passione sejuncti, sedandis & componendis inter quoscunque litibus, omni diligentia vacent, incumbantque, Principum, & quorumcunque aliorum, ac præsertim pauperum, & religiosorum justa negotia pio promoveant affectu, oppressos & injuste gravatos juxta vires suas, & officii debitum adjuvent. Tituli sui loca, si præsentem in curia fuerint, personaliter; si vero absentes, per Vicarium idoneum, semel saltem singulis annis visitent: clericos & populos Ecclesiarum titulo suo subjectarum, cum diligentia inquirent, vigilentque circa cultum divinum & bonam doctrinam Ecclesiarum, moresque in primis & vitam clericorum & parochianorum soleriter explorent, eosque omnes & singulos ad recte, honesteque vivendum paterno moneant affectu. Pro augmento autem divini cultus, & salute animæ suæ, quilibet Cardinalis, vel in vita donet, vel in mortis articulo relinquat suo titulo, quantum sit satis ad Presbyterum unum commode ibi sustentandum, vel si Ecclesia indigeat reparatione, vel alia subventionem tantum illi relinquat, vel donet, quantum conscientiam suam videbitur. Et cum minime deceat, affines, & consanguineos præsertim bene meritos, & ope indigentes negligere, sed illis providere justum & laudabile sit, non propterea tamen, vel beneficiorum multitudine, vel Ecclesiasticis redditibus, ita eos impleri convenire arbitramur, ut cæteri damnium ex hujusmodi largitionis intemperantia patiantur, & inde scandalum nascatur.

Statuimus itaque, ut Ecclesiarum bona temere non effundant, sed ea in piis & sanctis operibus exponant, quantum causa magni, & optimi redditus per sanctos Patres statuti & ordinati fuerunt. Volumus etiam, ut Ecclesiis eidem Cardinalibus commendatis, etiam si Cathedrales, Abbatialesve, aut prioratus, vel quæcunque alia beneficia Ecclesiastica fuerint, absque omni proflus excusatione procurent, ac omni conatu suo provideant debite inserviri: Cathedralibus dignos & idoneos Vicarios, seu suffraganeos, prout consuetudo fuerit, cum digna & competentem mercede apponentes, reliquis autem sibi commendatis Ecclesiis aut Monasteriis, de justo Clericorum, vel Cappellanorum, seu religiosorum, aut Monachorum Deo sufficienter & laudabiliter servientium munere providentes, ædificia quoque, possessiones, & jura quæcunque in statu convenienti conservent, & diruta instaurant, sicut ad bonorum prælatorum, & commendatariorum officium spectat.

C A P. V.

Familie Cardinalium, quo magis personis illustribus subsunt, eo cultu illustriore modestiæ enitescere debent.

Idem ibidem.

Statuimus etiam, ut Cardinales circa numerum familiarium, eorumque suis impensis alendorum, magna utantur circumspectione, ac diligenti providentia, ne majorem numerum, quam sua facultas, conditio, ac dignitas patiatur, habentes, luxus ac prodigalitatis vitio notari possint, neve rursus avari, sordidique habeantur, si in magnis & amplis redditibus paucissimis victum præbeant, cum domus Cardinalis patens hospitium, portusve ac refugium proborum & doctorum maxime virorum, & pauperum, nobilium, honestarumque personarum esse debeat. Sint igitur circa modum